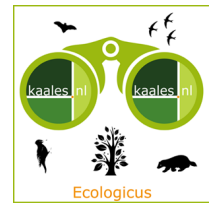

Nader onderzoek beschermde natuur

Wet natuurbescherming

Herontwikkeling locatie De Lichtboei; Veluweweg 152, Kootwijkerbroek, Gelderland

Colofon

Opdrachtgever

Hofland Architecten
Oostlaan 9
3771 XK Barneveld

Rapportnummer

2019-017

Versienummer

D1

Status

Definitief

Datum

10 januari 2020

Vestiging Ecologicus

Gelderland
Angerenstein 13
7339 BJ, Ugchelen (Apeldoorn)
085 - 06 541 82
ecologicus@kaales.nl

Ecologicus is een dienst van Kaales Natuur & Ondernemen

Veldwerk

Ecologisch adviesbureau Mulder in samenwerking met Ecologicus

Opsteller

M.W. Kaales

Inhoud

H1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel van het nader onderzoek	4
1.3 Locatie en ingreep	5
H2. Wettelijk kader	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Doelstelling van de Wet natuurbescherming	8
2.3 Zorgplicht	9
2.4 Gebiedsbescherming	9
2.5 Natuurbeleid	10
2.6 Beschermde soorten	11
H3. Methode van onderzoek	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Bronnenonderzoek	13
3.3 Nader veldonderzoek beschermde soorten	13
H4. Resultaten gebiedsbescherming	16
4.1 Inleiding	16
4.2 Natura 2000	16
4.3 Natuurbeleid – Gelders natuurnetwerk	17
H5. Resultaten soortenbescherming	18
5.1 Inleiding	18
5.2 Vaatplanten	18
5.3 Broedvogels	18
5.4 Vleermuizen	19
5.5 Grondgebonden zoogdieren	21
5.6 Grondgebonden overige soorten	21
H6. Toetsing	22
6.1 Inleiding	22
6.2 Welke verbodsbepalingen kunnen worden overtreden?	22
6.3 Toetsing aan gebiedsbescherming	23
H7. Conclusies en aanbevelingen	24
7.1 Inleiding	24
7.2 Conclusie herontwikkeling locatie de Lichtboei	24
7.3 Aanbevelingen	24
H8. Geraadpleegde bronnen	25
Bijlage 1	27

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Hofland Architecten heeft in het kader van een herontwikkeling op de locatie van een voormalige school aan de Veluweweg 152 te Kootwijkerbroek om een natuurtoets gevraagd. Bij ruimtelijke ingrepen is het mogelijk dat als gevolg van de activiteiten en de nieuwe situatie beschermde ecologische functies verdwijnen of verstoord worden. Dit is verboden in het kader van de Wet natuurbescherming. Deze natuurtoets geeft inzicht in eventuele effecten voor beschermde flora en fauna als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling.

Afbeelding 1: Ligging onderzoekslocatie te Kootwijkerbroek voor nader onderzoek beschermde soorten Wet natuurbescherming in het kader van herontwikkeling. Bron: OpenStreetMap.

1.2 Doel van het nader onderzoek

Het doel is om eventuele aanwezigheid aan te tonen, niet om uit te sluiten. Het doel is ook om het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten volgens een gedegen en gedragen methode uit te voeren. Dit onderzoek vormt de basis voor het verkrijgen van inzicht in de ecologische waarden ter plaatse in het plangebied. Hiervoor worden de volgende vragen gesteld:

- Is het plangebied geschikt als leefgebied voor beschermde soorten?
- Is het plangebied geschikt voor de aanwezigheid van beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten?
- Zijn er sporen waar te nemen op het terrein van beschermde soorten?
- Verdwijnen er cruciale en beschermde ecologische functies als gevolg van de herontwikkeling?
- Worden er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden?
- Moet er een ontheffing voor een of meerdere soorten aangevraagd worden?

Daarnaast is het doel inzicht te krijgen in de context van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en of de herontwikkeling van invloed is op beschermde gebieden.

Afbeelding 2: Impressie van de omstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

1.3 Locatie en ingreep

De te amoveren opstallen liggen ten noordoosten van Kootwijkerbroek in de provincie Gelderland. Slopen vindt plaats in het kader van herontwikkeling. Zonder sloopwerkzaamheden is er geen nieuwbouw mogelijk conform het stedenbouwkundig plan.

De opstallen in de huidige situatie worden gesloopt. Deze sloopwerkzaamheden kunnen mogelijk leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten. Negatieve effecten ten aanzien van beschermde soorten betekent een overtreding in de zin van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb).

Afbeelding 3: Bestaande situatie (bron: stedenbouwkundige studie verkaveling van Van de Kolk, De Regt + Danz, Hofland Architecten).

De bestaande groenstructuur (bomenlaan) blijft in de nieuwe situatie gehandhaafd. In de nieuwe situatie (Afbeelding 5) worden nieuwe bomen aangeplant waardoor het groene karakter van het plangebied versterkt wordt.

Afbeelding 4: Details van de te amoveren schoolgebouw en fietsenhok te Kootwijkerbroek aan de Veluweweg 152.

Afbeelding 5: Toekomstige situatie (bron: stedenbouwkundige studie verkaveling van Van de Kolk, De Regt + Danz, Hofland Architecten).

In de nieuwe situatie worden vier woonhuizen op ruime kavels ontwikkeld. Groen wordt versterkt met aan te planten bomen.

2. Wettelijk kader

2.1 Inleiding

De Wnb richt zich op het behouden en herstellen van biodiversiteit en het daarvoor benodigde leefgebied. Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Het betreft een samenvoeging van de Natuurbeschermingswet 1998, Flora en Faunawet en Boswet. Hiermee vormt het de Wnb het juridisch kader voor natuurbescherming in Nederland op basis van Europese regelgeving. De soortenbescherming van de Wnb regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren, ruim 900 soorten in Nederland. De Wnb kent drie verschillende beschermingsregimes (Matrix 1):

Matrix 1: Overzicht van beschermingsregime Wet natuurbescherming.

Europese bescherming	Nationale bescherming
1. Vogelrichtlijnsoorten	3. Andere soorten
2. Habitatrichtlijnsoorten	

2.2 Doelstelling van de Wet natuurbescherming

In artikel 1.10 Wnb komt de door de wetgever beoogde verbinding van ecologie en economie tot uitdrukking. Hiermee wordt direct een signaal gegeven dat natuurwetgeving niet de intentie heeft om ruimtelijke ontwikkelingen tegen te houden. De doelstelling is niet alleen gericht op het beschermen en ontwikkelen van de natuur (dit mede vanwege de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur zoals verwoord in de Nationale Natuurvisie - 2014). De doelstelling is ook gericht op het behouden en herstellen van biodiversiteit. Als derde doelstelling kent de Wnb het doelmatig beheren en gebruiken van natuur ter vervulling van maatschappelijke functies. Deze laatste bepaling sluit aan bij de voorgenomen regeling in de toekomstige Omgevingswet.

Samenvattend:

- behoud en herstel biodiversiteit
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van natuur
- samenhangend beleid gericht op behoud van landschappen

Uitgangspunt van de Wnb is het 'Nee, tenzij-principe'. Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van de activiteiten op beschermde soorten. Dit is relevant voor ieder ruimtelijk project en houdt in dat activiteiten (zoals slopen en bouwen) met een schadelijk effect op beschermde landschappen, gebieden en soorten in principe verboden zijn. Tenzij, geeft hierin aan dat onder voorwaarden kan worden afgeweken. Heel vaak gaan activiteiten en werkzaamheden en de bescherming van soorten prima samen.

Het specifieke behoud en herstel van biodiversiteit is in de wet via twee sporen uitgewerkt:

- gebiedsbescherming
- soortbescherming

2.3 Zorgplicht

In de Wnb is ook een zorgplicht vastgelegd. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor beschermde gebieden (Natura 2000) en in het wild levende flora en fauna en hun directe omgeving (functionele leefomgeving).

De Zorgplicht is van toepassing op alle flora en fauna, met een beschermde status of niet.

De Zorgplicht is altijd van toepassing ook als er een ontheffing is verleend door het bevoegd gezag, er een vrijstelling geldt of wanneer er aantoonbaar gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode.

De volgende aandachtspunten zijn van toepassing om in de praktijk invulling te geven aan de Zorgplicht:

- Voorkom dat er schade wordt toegebracht aan flora en hun groeiplaatsen, aan fauna en hun vaste rust- en verblijfplaatsen;
- Beperk deze schade zo veel mogelijk (en toon dat aan)
- Maak eventuele toegebrachte schade ongedaan.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.

2.4 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming gaat over het beschermen van specifiek aangewezen natuurgebieden. Voor deze beschermde gebieden geldt een 'Nee, tenzij'- principe. Activiteiten die mogelijk schade toebrengen aan het gebied en de soorten / habitattypen en leefgebieden waarvoor het gebied is aangewezen zijn verboden. Het beschermde areaal beslaat de in Europees verband aangewezen Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden, tezamen de Natura2000-gebieden.

- Natura 2000

De zeer gevarieerde en rijke natuur van de Europese Unie is van grote biologische, esthetische, genetische en economische waarde. Dat is de aanleiding voor de EU geweest om deze natuur te behouden en te beschermen in de vorm van Natura 2000.

Bij een aanvraag voor een ecologische quickscan en/of flora- en fauna-onderzoek wordt ook onderzocht of het plangebied binnen de begrenzings- of directe invloedssfeer (minder dan 3 kilometer) van een N2000 gebied ligt en wat de effecten van de voorgenomen ingreep/activiteit op dat gebied zullen zijn.

2.5 Natuurbeleid

Het Nederlandse natuurbeleid kan gezien worden als een aanvulling op de natuurwetgeving. Doordat het kader van natuurbeleid zachter is dan natuurwetgeving zijn de consequenties van bij een overtreding ook minder groot.

Globaal zijn er twee beleidssporen binnen het natuurbeleid die gericht zijn op het behoud van biodiversiteit:

- Gebiedsbeleid, dat twee accenten kent:
 - Het NNN, bekend als Natuurnetwerk Nederland, is een beleidsambitie en omvat het behouden en verbinden van bestaande natuurgebieden en Natura 2000-gebieden met elkaar en met de omliggende landen. Voorheen was dit bekend als de Ecologische Hoofdstructuur. De provincie heeft het NNN begrensd en onder andere opgenomen in omgevingsplannen, omgevingsverordening en structuurvisie. Het NNN heeft als doel van bestaande en nieuwe natuur een goed werkend netwerk te maken. Het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN is hierbij het uitgangspunt. Net als bij de Wnb geldt hier het 'nee-tenzij'-beginsel. Dit is 1 oktober 2012 vastgelegd in het Besluit Algemene Regelingen Ruimtelijke Ordening (BARRO). Dit betekent dat er geen activiteiten plaats mogen vinden waardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN in het geding komen, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn of tenzij negatieve effecten zo veel mogelijk beperkt worden en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.
 - Het Meerjaren programma Ontsnippering, MJPO, dat gericht is op het verbinden van natuurterreinen die doorsneden zijn door onder andere infrastructuur.
- Soortenbeleid, dat is uitgewerkt in Rode lijsten.
 - Het soortenbeleid moet bijdragen aan het doel dat in 2020 voor alle (in 1982) van nature voorkomende soorten en populaties de condities voor instandhouding duurzaam aanwezig zijn. Dit conform de verplichting van het Verdrag van Bern.

2.6 Beschermde soorten

Soortenbescherming in de Wnb regelt de bescherming van in het wild levende flora en fauna. Het betreft soorten uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en soorten die nationaal zijn aangewezen als specifiek beschermde soort. Naast behoud en bescherming van soorten regelt dit onderdeel het faunabeheer. Dit betreft schadebestrijding, jacht en de bestrijding van overlast. Dit aspect aspect faunabeheer en de bestrijding van invasieve exoten is in deze rapportage buiten beschouwing gelaten.

Verbodsbepalingen

De bescherming van soorten is uitgewerkt in een aantal verbodsbepalingen. Verbodsbepalingen houden onder andere in beschermde planten niet geplukt mogen worden en dat beschermde dieren niet gedood of gevangen mogen worden. De verbodsbepalingen zijn een belangrijk onderdeel van de Wnb. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1 Vogelrichtlijnsoorten, 3.5 Habitatrichtlijnsoorten en 3.10 Andere soorten).

Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Andere soorten § 3.3 Wnb
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.10 lid 12 Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Artikel 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te	Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te

	verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
--	--	--

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn en een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Dit kan verwarrend zijn.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten (flora, fauna en avifauna) beschermd. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Er mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Er moet tegenover een afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

3. Methode van onderzoek

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het bronnenonderzoek naar beschermde gebieden, beschermde soorten en het veldonderzoek.

3.2 Bronnenonderzoek

Bronnenonderzoek beschermde gebieden

- Ten aanzien van de Gebiedsbescherming is alleen een bronnenonderzoek uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van beschikbare gegevens uit de provinciale kaartviewer, zodat er kon worden vastgesteld wat de ruimtelijke context is ten opzichte van Natura-2000 gebieden, het NNN (Natuurnetwerk Nederland) en andere aangewezen gebieden.

Bronnenonderzoek beschermde soorten

- Met betrekking het soortgerichte onderzoek is er bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen.

3.3 Nader veldonderzoek beschermde soorten

Voor een schriftelijke rapportage van de waarnemingen, omstandigheden en data wordt verwezen naar Bijlage 1.

Omdat negatieve effecten op beschermde soorten, als gevolg van de geplande herontwikkeling, niet op voorhand uitgesloten kunnen worden is soortgericht onderzoek nodig. Door middel van dit onderzoek kan de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten vastgesteld worden en kunnen eventuele effecten getoetst worden. In de paragrafen hieronder wordt per soort(groep) een nadere toelichting gegeven op de onderzoeksmethodiek.

Bij aanvang van de natuurtoets is in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Het veldonderzoek is conform landelijk gebruikte ecologische onderzoeksprotocollen (zie Kennisdocumenten BIJ12) onder gunstige omstandigheden uitgevoerd. Deze onderzoeksprotocollen zijn niet officieel vastgestelde onderzoeksmethodieken, maar worden door het bevoegd gezag als min of meer strikte methode gehanteerd. Afwijken is mogelijk onder goed gemotiveerde (ecologische) redenen.

Het onderzoeksterrein was goed toegankelijk. De resultaten uit het bronnenonderzoek vormen de basis voor het veldonderzoek. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld.

Het onderzoek naar beschermde soorten bestond uit het uitvoeren van:

- Een habitat-geschiktheidsbeoordeling. Dit is onderdeel van het veldonderzoek waarbij:
 - op basis van de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Hierbij is aandacht besteed aan:
 - alle relevante soortgroepen met accent op gebouwbewonende soorten omdat de kans bestaat dat deze groep effecten ondervindt van de ingreep slopen.
 - aan sporen zoals nesten, holten, uitwerpselen, kadavers, veren, gedrag van aanwezige soorten. Gevonden sporen worden gefotografeerd.
- Veldonderzoek naar vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw. Dit onderzoek richt op het voorkomen van deze soorten en dan met name de functie die het plangebied en de aanwezige gebouwen vervullen voor de soorten. Dit is van belang omdat dit de basis is voor een eventuele effectbeoordeling. De focus van het onderzoek lag dan ook op de vaste rust- en verblijfplaatsen. Voor een aantal soorten zijn deze verblijfplaatsen het hele jaarrond beschermd.

Onderzoek naar Huismus

De Huismus heeft een jaarrond beschermd nest. Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Tijdens de veldbezoeken is gelet op:

- territorium-indicerend gedrag zoals roepende (zingende) / vechtende mannetjes, parende huismussen
- nestindicerend gedrag zoals in- en/of uitvliegende dieren bij een nestplaats, of dieren die nestmateriaal bij zich hebben.
- Sporen zoals mest en uitstekend nestmateriaal die duiden op nestplaatsen in gebouwen (onder dakpannen, in nissen en onder dakgoten)

Onderzoek naar vleermuizen

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform de Kennisdocumenten van BIJ12. De verspreiding van de veldbezoek is onder andere om de eventuele verschillende ecologische functies van de opstallen voor vleermuizen vast te stellen.

Kraam)kolonies worden (in Nederland) vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. De groepsgrottes lopen uiteen van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd dieren. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatstrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Om die reden zijn er meerdere veldrondes nodig om gebruik van een gebouw vast te kunnen stellen. Het veldonderzoek kan om die reden ook niet gebruikt worden om een actieve verblijfplaats uit te sluiten, maar slechts om aan te tonen. Dit is relevant voor de effectbeoordeling en de conclusie die antwoord geeft op de vraag of er sprake is van een overtreding in zin van de Wet natuurbescherming.

Baltsvluchten van roepende mannetjes in hun territorium zijn in de herfst gemakkelijk op te sporen. De paarverblijven in spleten in gebouwen zijn daarentegen moeilijker te vinden.

Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Systematisch zoeken naar winterslapende dieren is daardoor moeilijk. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Er is geen duidelijke winterslaapperiode aan te geven. Het zijn, in de relatief milde Nederlandse winters, geen stabiele slapers. Bij mild weer zijn ze vaak wakker en gaan regelmatig op jacht. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op.

4. Resultaten gebiedsbescherming

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de ligging van wettelijk beschermde Natura 2000 - gebieden en de beschermde gebieden volgens provinciaal natuurbeleid de context van het plangebied besproken. Dit om inzichtelijk te maken of de uitvoering van de herontwikkeling eventueel een negatief heeft op de aanwezige beschermde waarden en doelstellingen van deze beschermde gebieden.

4.2 Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Veluwe (gebiedsnummer 57: Natura 2000-besluit juni 2014, wijzigingsbesluit 29 sep 2016). Dit wettelijk beschermde gebied ligt op 2,2 km van de planlocatie.

Afbeelding 6: Locatie plangebied en het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (bron: Omgevingsverordening - planviewer provincie Gelderland).

4.3 Natuurbeleid - Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Provincie Gelderland (GS) zorgt met het beheer en de aanleg van nieuwe natuur voor het versterken van bestaande natuur. Die nieuwe natuur verbindt verschillende bestaande natuurgebieden met elkaar. Die verbinding is cruciaal. Het netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden is het Gelders Natuurnetwerk. De provincie heeft hier zo veel waarde aan dat organisaties en particulieren subsidie kunnen krijgen als ze hieraan bijdragen.

In de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland staat waar het Gelders Natuurnetwerk (GNN) ligt. Het Natuurbeheerplan (vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Gelderland op 6 november 2019) geeft een beeld van bestaande en nieuw te ontwikkelen natuur in het Gelders Natuurnetwerk. Waar welke soort natuur ontwikkeld kan worden hangt onder meer af van de grondsoort en de grondwaterstand.

Ruimtelijke ontwikkelingen dienen altijd getoetst te worden op de ruimtelijke context van de ligging van het NNN (Natuurnetwerk Nederland), waar het GNN onderdeel van uitmaakt.

Afbeelding 7: Locatie plangebied en het dichtstbijzijnde gebied van het Gelders Natuurnetwerk en Groene ontwikkelzone. (bron: Omgevingsverordening - planviewer provincie Gelderland).

5. Resultaten soortenbescherming

5.1 Inleiding

De vastgestelde beschermde soorten van het veldonderzoek worden hieronder weergegeven en besproken. In de matrixen wordt aangegeven of de soort(groep) is vastgesteld en indien van toepassing is het aantal waargenomen exemplaren aangegeven.

5.2 Vaatplanten

Betreft	Vastgesteld?
Bijzondere vegetatietypen/ vegetatiestructuren	Niet aanwezig.
Muurplanten	Niet aanwezig.
Beschermde planten	Niet aanwezig.

5.3 Broedvogels

Huismussen: Op 9 juni en 21 juni 2019 is onderzoek verricht naar het voorkomen van huismussen. Dit leverde geen data op; er zijn geen huismussen waargenomen. Tijdens de veldbezoeken zijn er geen broed-verdachte of territorium-indicerende huismussen binnen de perceelsgrenzen van het plangebied waargenomen. Op nabijgelegen kavels waren deze wel aanwezig op de nummers 136 en 154 van de Veluweweg (zie Bijlage 1).

Gierzwaluwen: Op 12, 24 juni en 9 juli werd voor zonsondergang onderzoek verricht naar vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluwen. Er werden in het geheel geen gierzwaluwen in het luchtruim waargenomen; geen foeragerende of territorium-indicerende waarnemingen.

Met betrekking tot het voorkomen van (potentiële) broedvogels binnen het plangebied werden in de onderzoeksperiode alleen sporen waargenomen. Dit betrof een (oude) slaapplek van boomkruiper onder de oostelijke eind nokvorst (krijtpsporen). De soort is zelf niet waargenomen op deze plek of elders bij het voormalige schoolgebouw. Actueel gebruik van de nok als slaapplek is dan ook niet vastgesteld. Daarnaast is in de dakgoot een (oud) merelnest aanwezig.

Betreft	Vastgesteld / geschikt?
Jaarrond beschermde nesten - Huismus - Gierzwaluw	Niet aanwezig. Ondanks geschikte locatie met ruige tuin waar gefoerageerd kan worden is de soort niet aangetroffen. Locatie is niet optimaal voor de soort en is ook niet aangetroffen.
Overige soorten	Oud nest van Merel in de dakgoot en oude slaappleaats van Boomkruiper.

5.4 Vleermuizen

Op 9 juni werd dankzij de welwillende medewerker van een tijdelijke bewoner toegang verkregen tot de zolder van de voormalige basisschool. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van vleermuizen. Er zijn geen uitwerpselen, krapsporen of prooiresten waargenomen dat op aanwezigheid van vleermuizen op de zolder zou kunnen duiden.

Deze controle op zolder is onder andere gedaan voor het kunnen vaststellen van het gebruik door grootoorvleermuizen. Deze soort wordt nogal eens op zolders waargenomen. Sporen zijn dan een goede indicatie van gebruik, want ook grootoorvleermuizen kennen meerdere verblijfplaatsen. Deze soort of andere vleermuissoorten zijn niet vastgesteld.

Op 12 juni werd met twee onderzoekers (Mulder & Kaales) het gebouw aan de buitenzijde geïnventariseerd op vleermuizen. Er werden slechts twee laatvliegers en een Gewone dwergvleermuis foeragerend boven het ruige grasveld (tuin) achter het schoolgebouw waargenomen.

Gewone Dwergvleermuis

De Gewone Dwergvleermuis is een zeer flexibele soort als het gaat om die de soort aan zijn biotoop stelt. Het is een behendige vlieger met een onregelmatige vlucht. Gewoonlijk jaagt de soort langs lijnvormige structuren op vaste vliegroutes en worden prooien gevangen met snelle manoeuvres en duikvluchten. De soort is generalistisch op het gebied van voedsel. Mede hierdoor is de soort normaliter weinig kwetsbaar wanneer door omstandigheden het aanbod van prooidieren verandert.

Tevens werd een niet locatiegebonden hoog overvliegende Rosse vleermuis waargenomen. Dit exemplaar toonde op geen enkele wijze een relatie met het plangebied te hebben.

Op 9 juli werd vanaf zonsondergang met dezelfde twee onderzoekers op vleermuizen geïnventariseerd. Aan de oostkant werd vrijwel gedurende de hele avond door een Gewone dwergvleermuis gefoerageerd. De omstandigheden waren voor wat betreft het weer en het zicht op het gebouw gunstig.

Er is geen activiteit vastgesteld dat op een relatie met het bebouwing zou kunnen duiden. Aan de westkant werd ook regelmatig gefoerageerd tot aan 3 exemplaren. Van Laatvlieger werden soms kort een of enkele pulsen gehoord of er werd zeer kort gefoerageerd. De dieren die gezien werden verschenen vanuit het westen buiten het plangebied. Ook bij de Laatvlieger werd geen gedrag waargenomen dat op een relatie met het voormalige schoolgebouw zou kunnen duiden zoals een vaste rust- en verblijfplaats.

In de nacht van 22 op 23 augustus werd vanaf kort voor middernacht gedurende twee uur geïnventariseerd. Dit leverde ook geen gegevens op die het gebruik van het schoolgebouw door vleermuizen zouden suggereren of bevestigen. Zowel achter de school als op het schoolplein aan de westzijde werd regelmatig een Gewone dwergvleermuis gehoord die 'social calls' produceerde.

Aan de achterzijde van het schoolgebouw werden ook via de batdetector een Gewone Dwergvleermuis waargenomen, maar dat was soms ook enige tijd zonder gewone echolocatiegeluiden wat inhoudt dat het van verre kwam. Een Grootoorvleermuis werd enkele keren gehoord ten oosten van de oostelijke kopgevel. Een laatvlieger werd eenmalig kort gehoord. In de nacht van 13 op 14 september waren de resultaten van het veldonderzoek nagenoeg overeenkomstig. Middels een stereodetector konden de social calls achter de school getraceerd worden. Ze bleken te komen vanaf de huizen achter de school. Dit bevestigt ook de vliegrichting dat is waargenomen op zicht.

Opmerkelijk

Van een van de tijdelijke bewoners (anti-kraak) werd informatie verkregen over een vallende vleermuis in huis. Dit voorval zou op 24 juni hebben plaatsgevonden. Er zou uit het systeemplafond in de douchecabine een jonge jonge, nog niet vliegvlugge vleermuis zijn gevallen. Het dier is door de betreffende bewoner direct in een doek opgepakt en op zolder boven op het systeemplafond vrijgelaten / uitgezet. (mondelinge mededeling van een van de tijdelijke bewoners).

Naar aanleiding van deze opmerkelijke melding is de locatie waar dit voorval plaatsvond gecontroleerd. Enerzijds omdat de verblijfplaats van Laatvlieger ook onder Wnb een beschermde locatie is en anderzijds omdat het veldonderzoek, dat met 2 mensen is uitgevoerd, geen enkele data heeft opgeleverd dat ook maar de schijn had van een mogelijk gebruik van het gebouw door deze beschermde vleermuissoort. Deze locatie en de omgeving is op 9 juli nauwkeurig gecontroleerd op voorkomende vleermuizen. Er is daarnaast ook gezocht naar sporen met een Fenix zaklamp, maar er werden geen (sporen van) vleermuizen vastgesteld waardoor de waarneming niet geverifieerd / bevestigd kon worden. Er is ook niet vastgesteld om welke soort vleermuis het ging.

Betreft	Waarneming
Gebouw bewonenden vleermuizen	Verblijfplaats: Niet vastgesteld, geen sporen gevonden. Het fietsenschuurtje is niet geschikt als verblijfplaats.

5.5 Grondgebonden zoogdieren

Op 9 juli werd 's avonds een egel gezien op het grasveld achter de school.

Betreft	Waarneming
Kleine marterachtigen	Niet geschikt. Een incidentele bezoeker kan altijd, maar er zijn geen sporen gevonden die op een eventueel gebruik zou kunnen duiden.
Egel	Er is eenmaal een exemplaar waargenomen (zie Bijlage 1).

5.6 Grondgebonden overige soorten

Betreft	Vastgesteld
Overige soorten	Geen sporen gevonden en ook geen andere soorten waargenomen.

6. Toetsing

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek geprojecteerd op de beoogde activiteiten in relatie tot de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming en de eisen van het natuurbeleid waardoor er inzicht ontstaat in een eventuele overtreding en ecologische impact.

6.2. Welke verbodsbepalingen kunnen worden overtreden?

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1

Artikel 3.1. lid 2 'het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eigen van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen' en lid 4 en 5 'het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort'.

Dit is niet van toepassing op het plangebied Veluweweg 152, omdat er op de onderzochte locatie geen jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2

Tijdens het veldonderzoek zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen habitatrichtlijnsoorten aangetroffen. Er gaat vanwege de voorgenomen plannen geen belangrijk en onvervangbaar foerageer biotoop voor vleermuizen verloren.

Dit is niet van toepassing op het plangebied Veluweweg 152, omdat er op de onderzochte locatie geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen of cruciale foerageergebieden zijn aangetroffen.

Beschermingsregie andere soorten § 3.3

Artikel 3.10 lid 1b 'het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen'. Egel is een vrijgestelde soort in Gelderland en bovendien betreft het een incidentele waarneming in het groen. Er blijft voldoende foerageergebied over in de nieuwe situatie.

Dit is niet van toepassing omdat er geen vaste voortplantings- of rustplaatsen zijn aangetroffen.

NB: In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd. Dit is geheel in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Dit is een uitbreiding ten opzichte van de Flora- en faunawet (FFW) waarin alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). De FFW was hierdoor strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn dus vanuit nationale regelgeving (Wnb) niet langer verboden. Het Europees Hof van Justitie heeft in jurisprudentie bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant.

6.3 Toetsing aan gebiedsbescherming

De onderzochte locatie aan de Veluweweg 152 ligt niet binnen het Gelders Natuurnetwerk of binnen het Natura 2000-gebied de Veluwe. De dichtstbijzijnde grens van het GNN en het Natura 2000 - gebied overlapt elkaar en bedraagt 2,2 km afstand van de plangebied. De voorgenomen werkzaamheden (sloop en nieuwbouw met het beplanten van nieuw groen) zijn echter van dien aard dat het uitgesloten is dat de kernwaarden van het Natura 2000-gebied en het GNN-gebied zullen worden aangetast.

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Inleiding

In dit korte en afsluitende hoofdstuk van het nader ecologisch onderzoek wordt de definitieve conclusie gegeven ten aanzien van overtredingen in het kader van natuurwet- en regelgeving. Daarnaast worden er ook aanbevelingen gegeven. Deze aanbevelingen dienen gelezen te worden in het licht van het benutten van kansen voor biodiversiteit.

7.2 Conclusie herontwikkeling locatie De Lichtboei

Uit het nader onderzoek blijkt dat als gevolg van de herontwikkeling, zowel in de realisatiefase als in de gebruiksfase geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. Hieruit volgt dat er ten behoeve van de herontwikkeling geen ontheffing Wet natuurbescherming bij de provincie aangevraagd hoeft te worden.

De initiatiefnemer en de uitvoerder dienen wel de Zorgplicht in acht te nemen en aantoonbaar zorgvuldig te werken.

7.3 Aanbeveling

Ook al is er geen verplichting, in het kader van duurzaamheid, waar soortenbescherming onder de noemer van 'Planet' tot een van de drie 'P's gerekend kan worden, is het zinvol om natuurinclusief te bouwen. Natuurinclusief bouwen wordt steeds meer de norm in Nederland en dat uit zich in diverse initiatieven en onderzoeken.

De gemeente Apeldoorn heeft een soortenmanagementplan (SMP) laten ontwikkelen waar inrichtingseisen worden genoemd. Deze eisen voor ruimtelijke initiatieven in Apeldoorn kunnen voor de locatie Veluweweg 152 te Kootwijkerbroek als richtlijnen gebruikt worden. Hieraan gekoppeld is de mitigatiecatalogus met effectieve inrichtingsmaatregelen. Zowel het SMP als de mitigatiecatalogus is bij de provincie Gelderland bekend.

8. Geraadpleegde bronnen

Internet

- BIJ12. Kennisdocument Huismus, Steenuil, Kerkuil;
<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huisumus-1.0.pdf>
- Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- Onderzoeksprotocollen; <https://www.ndff.nl/overdendff/validatie/protocollen/>
- Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).
- <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/Kaartbank>
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)
- www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)
- www.ravon.nl (soortgegevens reptielen, amfibieën en vissen)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>).
- Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>).
- Zoogdierenvereniging (2019). Website met soort informatie over de Nederlandse zoogdieren
- Beschermdesoorten.nl, kennissite van Kaales Natuur & Ondernemen
- www.sovonatlas.nl [verspreidingsgegevens vogels]
- www.rijksoverheid.nl & [natuurwetgeving / soortbescherming & gebiedenbescherming]

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (2016) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. –Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center, Zoogdierverseniging en KNNV Uitgeverij, Leiden.
- Bijlsma, R.G. (et al) 2001, Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2) GMB uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Dietz, C. (et al.) 2009, Vleermuizen; Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Tirion Natuur.
- Janssen A.M. & Schaminée H.J. 2008. Europese Natuur in Nederland; Soorten van de Habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & Winden J. van der 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels, Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Bureau Waardenburg Rapport 08-173, Culemborg.
- Lange R. (et al.) 1994. Zoogdieren van West-Europa, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002 Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, Nederlandse fauna 5, Naturalis, KNNV-uitgeverij Leiden.
- SOVON & CBS 2005, Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk, SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Veldgids Diersporen 4e druk 2013, KNNV Uitgeverij.
- Nieuwe aantalsschatting van de Steenuil in Nederland, Ronald van Harxen & Pascal Stroeken. Athene 14-43. STONE, uitgave van het Steenuilen Overleg Nederland.
- Notitie inventarisatie steenuilen Laag Soeren. 12 juni 2013 D. Breuker. Bureau Waardenburg bv.
- Steenuilen in de ruimte. Nico van de Brink. Athene 12-1. STONE, uitgave van het Steenuilen Overleg Nederland.
- Vogelatlas van Nederland; broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Sovon. 2018.

Bijlage 1: Waarnemingen, omstandigheden en data

Betreft	Betekenis
Pp	Gewone dwergvleermuis
Es	Laatvlieger
Paus	Gewone grootoorvleermuis
Nn	Rosse vleermuis
f	Foeragerend

9 juni 2019

- 13-14 graden, windkracht 2, sluierbewolking, droog. 07:40-08:20 uur
- geen huismussen bij te onderzoeken plangebied, wel bij nabijgelegen woningen (Veluweweg 154 en 136)

12 juni 2019

- Temperatuur 17-15 graden, windkracht 2-3 (hoog 3), 0/8 bewolking, droog. Zonsondergang 21.58 uur
- Veldbezoek gierzwaluw vanaf 20.00 uur; geen gierzwaluwen in luchtruim aanwezig

12 juni 2019

- Veldbezoek vleermuizen 22.00-23.57 uur (2 onderzoekers):
 - 22.18 (+19 min.) eerste vleermuis: Pp f boven gras achter gebouw
 - 22.35 Pp f, vliegt enkele malen langs voorzijde gebouw en vertrekt
 - 22.39 2Pp f achterzijde (grasveld)
 - 22.39 2Es f enkele minuten boven gras achterzijde
 - 22.45 1Es vliegt van schoolplein over dak naar achterzijde, begint daar enige tijd te foerageren
 - 22.57 Nn overvliegend (8 pulsen gehoord)
 - 23.14 1Es f achterzijde, regelmatig aanwezig tot einde bezoek
 - 23.16 1Pp f af en toe aanwezig tot einde bezoek
- **Conclusie van dit veldbezoek:** Geen aan het gebouw gerelateerd gedrag van gierzwaluw of vleermuizen geobserveerd.

21 juni

- temperatuur 10 graden, windkracht 2, 3/8 bewolking, droog. Veldbezoek 7.00-8.00 uur. Geen sporen of andere aanwijzingen gevonden.
- geen huismussen op perceel, wel bij naastgelegen huizen.

24 juni

- temperatuur 32-28 graden, windkracht 2, licht bewolkt, droog. Veldbezoek: zonsondergang 22.02 uur. Veldbezoek 20.06-22.15 uur. Geen gierzwaluwen in luchtruim

9/10 juli

- temperatuur 16-11 graden, windkracht 2, 6/8 bewolking, droog. Zonsondergang 21.56 uur. Veldbezoek 20.04-23.58 (2 onderzoekers) en 3.31-5.26 uur
- Geen gierzwaluwen in luchtruim
- 22.07 Pp vliegend van west richting gras achter gebouw
- 22.08 Pp f boven gras achter gebouw (tot 23.56 vrijwel continu aanwezig)
- 22.13 Es zeer kort gehoord, niet bij gebouwesignaleerd
- 22.17 Es enkele pulsen gehoord, niet gezien
- 22.18 Es f boven gras enkele malen op en neer en weg
- 22.19 Es vliegend vanaf westen opduikend plangebied
- 22.23 3Pp vanuit westen plangebied invliegend
- 22.24 Es f kort aanwezig
- 22.31 Es enkele pulsen opgevangen
- 23.05-23.10 Pp f bij westpunt
- 23.09 Es soms een enkele puls te horen
- 23.16 Es kort gehoord (niet bij gebouw)
- 23.22 roepende vrouw bosuil gehoord

9/10 juli

- 03.31-03.47 Pp f bij boom op schoolplein
- 03.45-04.17 Pp f achter gebouw
- 04.18 geen Pp meer rondom gebouw
- 05.13 Pp in rechte lijn doervliegend van west naar oost over schoolplein

22/23 augustus

- temperatuur 15-14 graden, windkracht 2, 0/8 bewolking, droog. Veldbezoek 23.48-01.48 uur
- 23.48-00.06 Pp af en toe social calls achter school
- 00.08 Paus bij bomen nabij oostelijke kopgevel
- 00.19 Pp 10 social calls in een minuut achter school
- 00.25-00.30 Pp social calls + ook pulsen echolocatie achter school
- 00.31-00.33 Pp social calls + ook pulsen echolocatie schoolplein westzijde
- 00.38-00.48 Pp social calls + ook pulsen echolocatie achter school
- 00.48 Paus bij bomen nabij oostelijke kopgevel
- 01.09-01.11 Pp social calls + ook pulsen echolocatie schoolplein westzijde
- 01.12 Pp social calls zonder echolocatie achter school
- 01.19-01.26 Pp social calls + ook pulsen echolocatie achter school
- 01.24 Paus bij bomen nabij oostelijke kopgevel
- 01.28-01.30 Pp social calls zonder echolocatie achter school
- 01.30 Paus bij bomen nabij oostelijke kopgevel

- 01.36 Es kort gehoord achter school
- 01.37 Pp social calls zonder echolocatie achter school
- 01.41-01.48 Pp social calls + ook pulsen echolocatie schoolplein westzijde

13/14 september

- temperatuur 17 graden, windkracht 3(4), 4/8 bewolking, droog. Veldbezoek 23.00-00.58 uur
- 23.04 Pp langsvliegend achter gebouw met enkele social calls
- 23.08 idem
- 23.10 idem
- 23.12 idem
- 23.12-23.19 aan voorzijde niets
- 23.19 achter school Pp f +social calls (niet zichtbaar, stereodetector geeft aan vanuit richting huizen achter school)
- 23.21 Es langs of overvliegend (niet gezien)
- 23.30 Pp 10 seconden aanwezig (f)
- 23.33 Pp social calls ver achter school (hooguit 5 sec hoorbaar)
- 23.36 idem (10 sec.)
- 23.36-23.50 voorkant geen vleermuizen
- 23.50 Pp langsvliegend

13/14 september

- 23.50-00.01 niets te horen
- 00.01 Pp ver achter school (f)
- 00.05 Pp f achter school 5 sec.
- 00.10 idem
- 00.0-00.35 niets gehoord
- 00.21 even meer wind.
- 00.35 Pp langsvliegend (10 pulsen)
- 00.43 iPp f achter school
- 00.43 Es op schoolplein voorzijde kort gehoord.
- 00.44 Pp f bij grote boom op schoolplein
- 00.45 Pp f en 2 social calls tussen huis naast school en boom op schoolplein
- 00.46 Es zeer kort gehoord op schoolplein